

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญ

ตัวละครเป็นองค์ประกอบที่สำคัญอย่างยิ่งสำหรับเรื่องเล่าทุกประเภทรวมทั้งนวนิยายและเรื่องสั้น เพราะถ้าไม่มีตัวละครก็ไม่มีเรื่อง นอกจากนี้ตัวละครยังมักเป็นจุดดึงดูดความสนใจ ความประทับใจของผู้อ่านมากกว่าส่วนอื่น ๆ (วนิดา บำรุงไทย, 2544 : 130)

นักเขียนที่ให้ความสนใจในการสร้างตัวละคร คือ เดือนวาด พิมวนา จะพบว่าตัวละครของเดือนวาดมีความซับซ้อนและมีเงื่อนปมมากมาย รื่นฤทัย สัจจพันธุ์ (2547 : 446) กล่าวถึงตัวละครในเรื่องสั้น เรื่อง “อำนาจ” ของเดือนวาด ไว้ว่า “ตัวละครสะท้อนให้เห็นภาพของมนุษย์ที่มักสร้างเปลือกนอกทับซ้อนหลายชั้นเพื่อปิดบังตัวตนอันแท้จริงทั้งโดยรู้ตัวและไม่รู้ตัว สิ่งที่น่าสนใจในตัวละครของเดือนวาด คือ หากมองทะลุภาพลวงตาเหล่านี้เข้าไปได้ เราอาจจะเห็นแก่นแท้ความเป็นมนุษย์ได้ชัดเจนขึ้น”

เดือนวาด พิมวนา เป็นนักเขียนที่เคยได้รางวัลช่อการะเกด 3 ปีซ้อน ในปี พ.ศ. 2535-2537 ซึ่งเป็นสิ่งยืนยันคุณภาพงานเขียนของเดือนวาดได้เป็นอย่างดี ปี พ.ศ. 2535 เรื่องสั้น “รอยภาพ” ได้รับการประดับช่อการะเกด ต่อมาในปี พ.ศ. 2536 เรื่องสั้น “ผู้บรรลู่” ได้ทั้งรางวัลช่อการะเกดยอดเยี่ยมและช่อการะเกดยอดเยี่ยม ในปี พ.ศ. 2537 เดือนวาดยังมีผลงานเรื่องสั้นชื่อ “กาละแห่งงาน” ได้รับการประดับช่อการะเกดอีกครั้ง ต่อมาในปี พ.ศ. 2538 เดือนวาดมีผลงานรวมเรื่องสั้นชุดแรกชื่อ “หนังสือเล่มสอง” และหนังสือเล่มนี้ได้เข้ารอบสุดท้ายรางวัลซีไรต์ ปี พ.ศ. 2539 ผลงานที่ประสบความสำเร็จที่สุดของเดือนวาด คือ นวนิยายเรื่อง “ช่างสำราญ” ที่ได้รับรางวัลซีไรต์ในปี พ.ศ. 2546 (สัจจพันธุ์ ลอ, 2546 : 229-230)

งานเขียนรวมเรื่องสั้นทั้งหมดของเดือนวาด พิมวนา มี 4 เล่ม ประกอบไปด้วยเรื่องสั้นจำนวน 47 เรื่อง เดือนวาด พิมวนา เขียนเรื่องสั้นตีพิมพ์สม่ำเสมอและยังเป็นนักเขียนที่เอาใจจริงเอาใจกับการเขียนเรื่องสั้นอย่างยิ่ง (รื่นฤทัย สัจจพันธุ์, 2546 : 55) ดังจะเห็นได้จากงานเขียนรวมเรื่องสั้นเล่มปัจจุบันปรากฏเป็นเล่มที่ 4 ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษารวมเรื่องสั้นทั้งหมดของเดือนวาด พิมวนาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ซึ่ง อาทิตย์ ศรีจันทร์ (2563) นักวิจารณ์กล่าวถึงงานเขียนของเดือนวาด ไว้ว่า “งานเขียนของเดือนวาดเรียบง่าย ซึ่งเป็นความเรียบง่ายที่เปิดโอกาสให้ผู้อ่านได้ตีความและเข้าถึงงานได้หลากหลายวิธีการ น้ำเสียงในงานของเดือนวาดไม่ได้หือหาวหรือผาดโผนแต่มีความเรียบ นิ่ง อ้อยอิ่ง ค่อย ๆ ผูกตัวเรื่องกับผู้อ่านเข้าไปเป็นส่วนหนึ่งของกันและกันโดยที่ผู้อ่านไม่รู้ตัว และกว่าที่ผู้อ่านจะรู้ตัวก็หลงอยู่ในงานของเธอเสียแล้ว”

จากคุณภาพของงานเขียนรวมถึงการสร้างตัวละครที่โดดเด่นของเดือนวาด พิมวนา ทำให้ผู้วิจัยศึกษาเรื่อง “วิเคราะห์บุคลิกภาพของตัวละคร ในเรื่องสั้นของเดือนวาด พิมวนา” (กรรภา สุขุม และสรिता ปัจจุสานนท์, 2563 : 108) โดยใช้ทฤษฎีจิตวิเคราะห์ เพื่อศึกษาตัวละครหลักทุกตัวในเรื่องสั้น จากการศึกษาพบว่า เดือนวาดสร้างภาพลักษณ์ของตัวละครหญิงได้น่าสนใจ และตัวละครหญิงหลายตัวสะท้อนแนวคิดสตรีนิยม ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาต่อยอดงานวิจัยเดิมโดยมุ่งศึกษาภาพลักษณ์เฉพาะตัวละครหญิงเพื่อทำให้งานวิจัยมีมุมมองที่หลากหลายจากการใช้แนวคิดและทฤษฎีใหม่ ๆ มองวรรณกรรมชุดเดิม อันจะทำให้งานวิจัยมีความลุ่มลึกมากยิ่งขึ้น

จากการศึกษาตัวอย่างภาพลักษณ์ผู้หญิงเบื้องต้นในเรื่องสั้นของเดือนวาด พิมวนา ภาพลักษณ์ที่ปรากฏในเรื่องสั้น เรื่อง “ในกำแพง” เป็นภาพลักษณ์ของผู้หญิงที่มีแนวคิดแบบสตรีนิยม ตัวละครหญิงในเรื่องเป็นภรรยาของนักการเมือง เธอต้องอยู่ภายใต้ความคิด ความต้องการของสามี ต้องรักษาภาพลักษณ์ของภรรยาที่สมบูรณ์แบบตลอดเวลา จนวันหนึ่งเมื่อสามีของเธอประสบอุบัติเหตุรักษาตัวอยู่ในโรงพยาบาลหลายวันโดยไม่ได้สติ เธอกลับโล่งใจ และรู้สึกว่าได้ชีวิตของเธอกลับคืนมา จนทำให้เธอเข้าใจว่า เธอสามารถเป็นตัวของตัวเองได้แม้สามีของเธอจะกลับมามีชีวิตอีกครั้ง เพียงเธอแสดงออกถึงสิ่งที่เธอต้องการ และไม่ต้องตามสามีของเธอเรื่องอีกต่อไป เป็นต้น

การศึกษาภาพลักษณ์ผู้หญิงที่ปรากฏในเรื่องสั้นของเดือนวาด พิมวนา จะทำให้เห็นภาพลักษณ์ของผู้หญิงที่หลากหลาย และทราบกลวิธีการนำเสนอภาพลักษณ์แต่ละเรื่องที่แตกต่างกัน อีกทั้งการนำเสนอภาพลักษณ์ยังสะท้อนภาพสังคม เช่น มายาคติต่อค่านิยมการครองเรือนของผู้หญิง การถูกกดขี่ หรือทำร้ายร่างกาย ซึ่งการศึกษาภาพลักษณ์นอกจากสะท้อนภาพลักษณ์ของผู้หญิงที่ปรากฏในเรื่องสั้นของเดือนวาด ยังสะท้อนให้เห็นถึงปัญหา สะท้อนภาพสังคมที่เกิดขึ้นในยุคสมัยนั้นด้วย

จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจจะศึกษาภาพลักษณ์ผู้หญิงที่ปรากฏในเรื่องสั้นของเดือนวาด พิมวนา โดยจะศึกษาภาพลักษณ์ผู้หญิงว่าเดือนวาด นำเสนอภาพลักษณ์ผู้หญิงในลักษณะใดบ้าง และศึกษาว่าเดือนวาด ใช้กลวิธีการนำเสนอภาพลักษณ์ผู้หญิงอย่างไร

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาภาพลักษณ์ผู้หญิงที่ปรากฏในรวมเรื่องสั้นของเดือนวาด พิมวนา
2. เพื่อศึกษาวิธีการนำเสนอภาพลักษณ์ผู้หญิงที่ปรากฏในรวมเรื่องสั้นของเดือนวาด

พิมวนา

ประโยชน์ของการวิจัย

1. ทำให้ทราบภาพลักษณ์ผู้หญิงที่ปรากฏในรวมเรื่องสั้นของเดือนวาด พิมวนา
2. ทำให้ทราบกลวิธีการนำเสนอภาพลักษณ์ผู้หญิงที่ปรากฏในรวมเรื่องสั้นของเดือนวาด พิมวนา อันจะทำให้เห็นความสามารถของนักเขียนในการเลือกเฟ้นประเด็น และกลวิธีการนำเสนอประเด็นนั้น ๆ

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านข้อมูล

ศึกษารวมเรื่องสั้นทั้งหมดของเดือนวาด พิมวนา 4 เล่มดังต่อไปนี้ ประกอบไปด้วยเรื่องสั้นจำนวน 47 เรื่อง ดังนี้

- 1.1 รวมเรื่องสั้น หนังสือเล่มสอง (2539) จำนวน 13 เรื่อง
- 1.2 รวมเรื่องสั้นชุดที่สอง สัมพันธภาพ (2549) จำนวน 11 เรื่อง
- 1.3 รวมเรื่องสั้นชุดที่สาม ทุกข์ทฤหรรษ์ (2550) จำนวน 12 เรื่อง
- 1.4 รวมเรื่องสั้นชุดที่สี่ ฝันแห่ง และเรื่องอื่น ๆ (2557) จำนวน 11 เรื่อง

จากเรื่องสั้นทั้งหมดพบเรื่องสั้นที่ปรากฏภาพลักษณ์ผู้หญิงจำนวน 36 เรื่อง ตัวละครหญิงทั้งหมด 44 ตัว โดยเรียงลำดับปีที่พิมพ์เผยแพร่ก่อนหลัง ดังนี้

ตารางที่ 1.1 ข้อมูลที่ใช้วิจัย

ลำดับที่	ชื่อหนังสือ	ชื่อเรื่องสั้น	จำนวนตัวละคร	ชื่อตัวละคร
1	หนังสือเล่มสอง	เด็กหนุ่ม	1	ไม่ปรากฏ
2	หนังสือเล่มสอง	อำนาจ	2	อาลัย,น้อย
3	หนังสือเล่มสอง	ในกำแพง	1	ไม่ปรากฏ
4	หนังสือเล่มสอง	ผู้บรรลู่	1	ไม่ปรากฏ
5	หนังสือเล่มสอง	หนังสือเล่มสอง	1	ไม่ปรากฏ
6	หนังสือเล่มสอง	ในความมืด	1	ไม่ปรากฏ
7	หนังสือเล่มสอง	ในแสงสว่าง	1	ไม่ปรากฏ
8	หนังสือเล่มสอง	เด็กไม้	1	มาลา

ตารางที่ 1.1 ข้อมูลที่ใช้วิจัย (ต่อ)

ลำดับ ที่	ชื่อหนังสือ	ชื่อเรื่องสั้น	จำนวน ตัว ละคร	ชื่อตัวละคร
9	สัมพันธ์ภาพ	สัมพันธ์ภาพ	1	ไม่ปรากฏ
10	สัมพันธ์ภาพ	ผมอยากนอนกับคุณ	1	ไม่ปรากฏ
11	สัมพันธ์ภาพ	ผมไม่อยากนอนกับใคร	1	เชียว
12	สัมพันธ์ภาพ	กานดา	1	กานดา
13	สัมพันธ์ภาพ	แสงดา	1	แสงดา
14	สัมพันธ์ภาพ	สิทธิบุรุษ	1	น้ำฝน
15	สัมพันธ์ภาพ	จันทร์เจ้าชู้	1	ไม่ปรากฏ
16	สัมพันธ์ภาพ	ในความป่วยไข้	1	ไม่ปรากฏ
17	สัมพันธ์ภาพ	ยุทธการบ้านสามหลัง	1	ยายสุน
18	ทุกข์หฤหรรษ์	ณ เทศกาล	1	ไม่ปรากฏ
19	ทุกข์หฤหรรษ์	ชีวิตมหัศจรรย์ของยัยป๊อ	2	ไม่ปรากฏ
20	ทุกข์หฤหรรษ์	ทุกข์หฤหรรษ์	1	ไม่ปรากฏ
21	ทุกข์หฤหรรษ์	จินตนาการที่อ่าววนวล	2	แสงดาว,แสงเดือน
22	ทุกข์หฤหรรษ์	เจ้าภาพจงเจริญ	1	ขวัญใจ
23	ทุกข์หฤหรรษ์	คุณครูคนแรกของ ดร.ฮาเวล	3	แคทเทอรีน, ป้าโรส,ครูลอรา
24	ทุกข์หฤหรรษ์	ดอกไม้ยู่หนไต	1	แอ้ว
25	ทุกข์หฤหรรษ์	เห็ดในซากไม้	1	อุษา
26	ทุกข์หฤหรรษ์	บ้านอ่าววังของ ก.สุรางคนางค์	1	ก.สุรางคนางค์
27	ทุกข์หฤหรรษ์	เงาไม้ไหวต่อสายลม	1	วาริ,วรา
28	ฝันแห่งและเรื่องอื่น ๆ	เขาเห็นเธอชัดแล้วในเงาสลัว...	1	เอ้
29	ฝันแห่งและเรื่องอื่น ๆ	ลารา	1	แววตา
30	ฝันแห่งและเรื่องอื่น ๆ	ดอกฝัน	1	ไม่ปรากฏ
31	ฝันแห่งและเรื่องอื่น ๆ	ด้านมืด	1	ไม่ปรากฏ
32	ฝันแห่งและเรื่องอื่น ๆ	ความเรียงรรมย์สมสู่กับชีวิต	2	สุดา,ไม่ปรากฏ
33	ฝันแห่งและเรื่องอื่น ๆ	แมวเหมียว	1	ไม่ปรากฏ

ตารางที่ 1.1 ข้อมูลที่ใช้วิจัย (ต่อ)

ลำดับ ที่	ชื่อหนังสือ	ชื่อเรื่องสั้น	จำนวน ตัว ละคร	ชื่อตัวละคร
34	ฝันแห่งและเรื่องอื่น ๆ	อิสตรี	2	โปรยทอง, น้ำผึ้ง
35	ฝันแห่งและเรื่องอื่น ๆ	ฝันแห่ง	1	จิว
36	ฝันแห่งและเรื่องอื่น ๆ	เขาแบ่งบาน... ชั่วกาลนานแล้ง	1	เจ๊ียบ

2. ขอบเขตด้านเนื้อหา

ผู้วิจัยกำหนดขอบเขตเนื้อหาออกเป็น 2 ด้าน ดังต่อไปนี้

2.1 ศึกษาภาพลักษณ์ผู้หญิงที่ปรากฏในรวมเรื่องสั้นของเดือนวาด พิมวนา

2.2 ศึกษากลวิธีการนำเสนอภาพลักษณ์ผู้หญิงที่ปรากฏในรวมเรื่องสั้นของเดือนวาด

พิมวนา

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. ภาพลักษณ์ผู้หญิง หมายถึง ภาพของคุณลักษณะ บุคลิกภาพ และการแสดงออกทางพฤติกรรมของตัวละครหญิงในรวมเรื่องสั้นของเดือนวาด พิมวนา

2. กลวิธีการนำเสนอภาพลักษณ์ผู้หญิง หมายถึง วิธีการต่าง ๆ ที่ผู้เขียนใช้ในการนำเสนอภาพลักษณ์ผู้หญิงเพื่อให้เห็นคุณลักษณะ บุคลิกภาพ และการแสดงออกทางพฤติกรรมของตัวละครหญิงในรวมเรื่องสั้นของเดือนวาด พิมวนา

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี